Բարշամինայ» մեհեանը[1], գտնւում էր միւս սահմանակից Դարանաղեաց գաւառի Թորդան գիւղում, որի հնագոյն անունն է Մէհրըդան[2], որով եթէ Բարշամինան և Միհրը նոյնացած չհամարենք, պէտք է յամենայն դէպս ընդունենք, որ Թորդանում ևս Միհրի պաշտամունք է եղել։ Աշտիշատի և Երիզայի «ոսկեմայր» Անահիտների մէջ ևս կարող է ծագած լինել առաջնութեան կամ գերիշխանութեան վէճ, ինչպէս որ այդ կռիւ տեղի է ունեցել Երիզայի Հայոց քուրմերի և Պոնտոսի ու Կապադովկիոյ «Ոսկէ կոմանայի» Անահտի քուրմերի մէջ ըստ Պրոկոպիոսի[3]։ Այս հաւանական է և այն պատճառով, որ մինչեւ Երիզայի Արտեմիս—Անահտի և Աշտիշատի Աֆրոդիտէ-Աստղիկի, Թիլի Աթենաս-Նանէի,

Դարեջան անունը մեր Դերջանն է։ Նորա ազգանունն է, ինչպէս Մ. Խոնելուց եւս երեւում է, Դարեջանեանք. որից հեռու եցրել են նոր անունը. ինչպէս եւ մեր Մամիկոնեանց պէս Ճանական-Լազական ծագումն ունեցող նախարարութիւնը իւր ազգանունը. Օրբէլի կամ Օրբէլեանք, ստացել է Օրբէթ բերդից։ Վրաց վէպն ուզում է ասել, որ իւր Ամերան-Միհրը Դերջանի Միհրն է։ Դարեջանի առաջին վանքի — եթէ իւր նախնականը չէ. կարող էր Դարանաղիքի ազդեցութեամբ եւս փոխուել. որտեղի այժմ մնացած երկու Բագայառիճ գիւղերը. եթէ հնումը Միհրի տաճարներ չունենային էլ, կարող էին չփաթուել Դերջանի համանուն Բագայառիճի հետ։ Վրաց վէպի Կեկլուց կնոջ այսինքն Թագուհու, համանօրէն մեր Եկեղեաց գաւառն է. Մենք մի այլ տեղում ցոյց ենք տուել. որ Ձոշանց վէպի Դորդիքը վրացի Դէորդն է. Համեմատ՝ Ռուզուգանի դեսպանը (Արարատ Ամս. 1906. ապրիլ. էջ 557). այժմ պէտք է աւելացնենք. որ հենց նոյն փոփոխակի Սրգօն [«Սրգոյի (սուրբ Սարգսի) չարդերուցն է» (№ 1. Է. էջ 21] ոչ թէ Ս. Սարգիսն է, ինչպէս կարծում է Սրուանձտեանը, այլ Մխարգրձելի—Երկայնաբազուկ Սարգիսը. որ միայն կարող էր լինել Վրաց ազնուական ճորտեր ունենալ, մանաւանդ որ «Մխարգրձելի ինը եղբայրներ» վրաց ժողովրդական Ամիրան վէպում եւս յիշւումեն, որոնցից Սարգիս, Զաքարիան եւ Իվանէն Թամարայ Թագուհու զօրավարներն էին (А. С. Хахановъ, Очерки по Ист. Грузин. словесности I, էջ 25, Москва 1895)։ Բայց մենք վրաց այս եւ մեր Ձոշանց վէպին կը դառնանք ուրիշ անգամ առանձնապէս։

1. Ագաթանգ. ձժ, § 790. ձթ. § 784։

2. Н. Марръ, Крещеніе Армянъ, Грузинъ, Абхазовъ и Алановъ, Арабская версія, էջ 119 Оттискъ изъ «Записокъ восточн. отдѣл. Имп. Русск. Археолог. Общ. томъ XVI. С.-Петербургъ 1905:

3. Hoffmann, Auszüge, 4, էջ 135: Ա. Մ. Դարագաշեան Քննակ. Պատմ. Հայոց. Բ. Թ. § 15, էջ 158—161. Թիֆլիս, 1895։